

Justis- og beredskapsdepartementet
Lovavdelingen
Postboks 8005 Dep
0030 Oslo

Dato: 29.10.2012

Høring – kriminalisering av forberedelse til terrorhandling, utvidet adgang til tvangsmiddelbruk, og endringer i straffeloven 1902 § 60 a

Det vises til Justis- og beredskapsdepartementets høringsbrev 12. juli 2012, med forslag til bestemmelser som setter straff for forberedelse til terrorhandling, forslag til utvidelse av straffebestemmelsen for deltakelse i organisert kriminalitet, samt drøftelse av mulig utvidet adgang til tvangsmiddelbruk og til anonym vitneførsel.

Norsk senter for menneskerettigheter har inntil videre status som Norges nasjonale institusjon for menneskerettigheter i henhold til kongelig resolusjon av 21. september 2001. Dette gir senteret en formell rolle i overvåkingen av menneskerettighetene nasjonalt i henhold til FNs såkalte Paris-prinsipper. Som nasjonal institusjon for menneskerettigheter skal senteret bidra til større bevissthet om og bedre oppfyllelse av de internasjonalt vedtatte menneskerettighetene i Norge. Senteret skal videre ha en rådgivende funksjon overfor myndigheter og organisasjoner.

Nasjonal institusjon for menneskerettigheter vil innledningsvis bemerke at departementet (tilsynelatende) ikke har foretatt noen vurderinger av hvordan forslagene forholder seg til Norges internasjonale menneskerettighetsforpliktelser. Dette er i strid med hva Utredningsinstruksen foreskriver. Nasjonal institusjon ønsker å påpeke at høringsnotatet inneholder forslag til lovendringer som – til dels – er av svært inngripende karakter for enkeltindividet.

Departementet opplyser om at høringsnotatet i stor grad bygger på innspill fra Politiets sikkerhetstjeneste (PST), basert på at det etter PSTs syn er nødvendig å foreta endringer i regelverket for at samfunnet i større grad skal kunne være beskyttet mot terrorangrep. Nasjonal institusjon anser PSTs ønske om lovendringer som legitim, men vil gjøre oppmerksom på at Norges internasjonale forpliktelser setter skranker for hvor langt man kan eller bør gå i dette henseendet.

Som påpekt i pressemeldingen da regjeringen sendte forslagene på høring, er det viktig å «finne den rette balansen mellom personvern, frihet og trygghet». Norges menneskerettighetsforpliktelser legger føringer for denne grensedragningen.

Norsk senter for menneskerettigheter
Postadr.: Postboks 6706 St. Olavs plass,
0130 OSLO
Kontoradr.:

Telefon: 22 84 20 01
Telefaks: 22 84 20 02
postmottak@jus.uio.no
www.humanrights.uio.no
Org.nr.: 971 035 854

Uten å være ment som noen uttømmende liste, kan Nasjonal institusjon vise til at forslagene reiser en rekke problemstillinger i forhold til sentrale menneskerettsforpliktelser, herunder:

- lovkravet (EMK art. 7/SP art. 15) – krav til tilgjengelighet, presisjon og forutberegnelighet – særlig ift. kriminalisering av forberedelseshandlinger
- generelle rettssikkerhetsbetraktninger – ved kriminalisering av forberedelseshandlinger blir det sentrale vurderingsgrunnlaget subjektive forhold hos gjerningsperson (framfor objektive verifiserbare kriterier), noe som øker risikoen for uriktige domfellelser
- ytringsfrihet (EMK art. 10/SP art. 19)
- forsamlings- og foreningsfrihet (EMK art. 11/SP art. 21 og 22)
- tanke-, samvittighets- og religionsfrihet (EMK art. 9/SP art. 18)
- retten til respekt for privatliv (EMK artikkel 8/SP artikkel 17) - ift. tvangsmidler/forslaget om bruk av romavlytting for å avverge trussel eller angrep mot myndighetspersoner
- personvern hensyn

Nasjonal institusjon har ikke anledning til å gå inn i de nærmere vurderingene av hvordan de enkelte forslagene forholder seg til Norges menneskerettsforpliktelser, men forutsetter at departementet vil gjøre dette i det videre arbeidet med forslagene. Nasjonal institusjon har notert seg departementets presisering i høringsnotatet av at det ikke har tatt stilling til forslagene fra PST.

Oppsummert:

Nasjonal institusjon for menneskerettigheter påpeker at forslagene må vurderes opp mot Norges internasjonale menneskerettsforpliktelser før en lovproposisjon eventuelt besluttes fremlagt.

Kristin Høgdahl
Fungerende leder Nasjonal institusjon

Vibeke Musæus
Juridisk rådgiver